

Makalenin geliş tarihi: 09.10.2020

1. Hakem rapor tarihi: 01.12.2020

2. Hakem rapor tarihi: 09.12.2020

Kabul tarihi: 16.12.2020

BOYUN EĞİCİ MERHAMED ÖLÇEĞİ'NİN TÜRK KÜLTÜRÜNE UYARLANARAK PSİKOMETRİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ (Araştırma Makalesi)

Seher AKDENİZ (*)

Zeynep Gültekin AHÇI (**)

Hatice HARMANCI (***)

H. Deniz GÜNAYDIN (****)

Öz

Bu araştırmanın amacı CatariNo, Gilbert, MCewaN ve Baiao (2014) tarafından geliştirilen Boyun Eğici Merhamet Ölçeği'nin Türk kültürü için geçerlik güvenilirliğini incelemektir. Ölçeğin uyarlama süreci dilsel eşdeğerliğin sağlanması ve pilot uygulamalar ile başlamış ve faktör analizi-güvenilirlik analizleri ile tamamlanmıştır. Her bir aşamada farklı çalışma grupları ile çalışılmış ve bu kapsamda toplam 371 katılımcıya ulaşılmıştır. Ölçeğin model uyumu için doğrulayıcı faktör analizi uygulanmış ve uyum indekslerinin yeterli düzeyde olduğu belirlenmiştir. Güvenirlik değerleri ise iç tutarlık ve iki yarı güvenilirliği açısından önerilen sınırlar içerisinde olduğunu göstermiştir. Araştırma sonucunda Boyun Eğici Merhamet Ölçeği'nin Türk kültüründe ilişkili araştırma süreçlerinde kullanılabilir ve geçerli bir ölçme aracı olduğu şeklinde değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Boyun Eğici Merhamet Ölçeği, Güvenirlik, Geçerlik, Merhamet, Ölçek Uyarlama.

*) Dr. Öğr. Üyesi, KTO Karatay Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Psikoloji Bölümü, (e-posta: seher.akdeniz@karatay.edu.tr). ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2282-9165>

**) Dr. Öğr. Üyesi, KTO Karatay Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Psikoloji Bölümü, (e-posta: zeynep.ahci@karatay.edu.tr). ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2383-7167>

***) Dr. Öğr. Üyesi, KTO Karatay Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Psikoloji Bölümü, (e-posta: hatice.harmanci@karatay.edu.tr). ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4064-5391>

****) Dr. Öğr. Üyesi, Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi Psikoloji Bölümü, (e-posta: deniz.gunaydin@gidatarim.edu.tr)
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2062-4246>

An Analysis of the Psychometric Characteristics of the Submissive Compassion Scale According to Turkish Culture

Abstract

The aim of this research is to examine the validity and reliability of the Submissive Compassion Scale, developed by CatariNo, Gilbert, MCewaN and Baiao (2014) for Turkish culture. The adaptation process of the scale started with the provision of linguistic equivalence and pilot applications and was completed with factor analysis-reliability analysis. At each stage, different study groups were studied on and 371 participants attended within this scope. Confirmatory factor analysis was applied for the model fit of the scale and it was determined that the fit indices were sufficient. The reliability values showed that it was within the recommended limits in terms of internal consistency and split half reliability. As a result of the research, the Submissive Compassion Scale was evaluated as a reliable and valid measurement tool that can be used in related research processes in Turkish culture.

Keywords: *Submissive Compassion Scale, Reliability, Validity, Compassion, Scale Adaptation.*

1. Giriş

Son yıllarda özellikle pozitif psikoloji içerisinde, ruh sağlığı için yararlı olumlu kişisel yapıları incelemeye yönelik motivasyon, merhamet temelli araştırmaların da artmasını sağlamıştır. Merhamet, “Kendinin ve başkalarının çektiği acıya karşı duyarlılık ve bu acıyı önleme ve azaltmaya yönelik motivasyon ve bağlılık” olarak tanımlanmaktadır (Gilbert, 2009). Strauss ve diğerleri (2016), alan yazındaki merhamet tanımlarını birleştirerek merhameti; acıyı tanımak, acının insanlık için evrenselliğini anlamak, acı çeken kişinin sıkıntısını hissetmek, rahatsız edici duyguları tolere edebilmek ve acıyı hafifletmek için hareket etmek ya da motive olmak üzere beş öğeden oluşan bilişsel, duyuşsal ve davranışsal bir süreç olarak kavramsallaştırmışlardır. Gilbert ve Choden'e (2014) göre merhamet; motivasyon, duyarlılık, sempati, empati, sıkıntı toleransı ve yargılamama olmak üzere altı nitelikten oluşmaktadır.

Alan yazında bireyin kendine ve diğerlerine merhamet etmesinin pek çok faydasından söz edilmektedir. Yüksek düzeyde merhametin kaygıyı azalttığı (Demorest, 2019), pozitif duygu ile pozitif yönde (Arimitsu, Hitokoto, Kind ve Hofmann, 2019), depresyon, anksiyete ve stresle negatif yönde ilişkili olduğu (Akdeniz ve Deniz, 2019) bulunmuştur. Merhamet ve öz-anlayışı geliştirmek için tasarlanan merhamet temelli müdahalelerin ise katılımcılarda iyi oluşu artırdığı (Weingartner, Sawning, Shaw ve Klein, 2019), duygu düzenleme süreçlerini kolaylaştırdığı (Jazaieri vd.,2014), öfkeyi ve travma sonrası stres bozukluğu semptomlarını azalttığı (Grodin, Clark, Kolts ve Lovejoy, 2019) yönünde bulgular mevcuttur. Boylamsal çalışmalar; yüksek düzeydeki merhametin, 15 yıllık bir takip süresinde olumlu ruh sağlığı ve 10 yıllık bir takipte daha yüksek sosyal destek öngördüğünü göstermiştir (Saarinen vd., 2019).

Merhametli davranışların çeşitli motivasyonları vardır ve bu motivasyonlar merhametin pozitif duygularla ilişkisinin yönünü belirlemektedir (CatariNo vd., 2014). Batson, Duncan, Ackerman, Buckley ve Birch (1981) empatinin egoist motivasyondan ziyade özgeci olarak ifade edildiğini savunmaktadırlar. Cialdini, Darby ve Vincent (1973) ise acı çekene yardım etme motivasyonunun diğerinin acısını azaltma isteği yerine kişinin kendinde oluşan acıyı hafifletme yönündeki bencil motivasyondan kaynaklanmasının daha olası olduğunu öne sürmektedirler. Crocker ve Canevello (2008), yardım etme yöneliminin kişinin utançtan kaçınmak, diğerleri tarafından kabul edilmek gibi motivasyonlarla gerçekleşebileceğini belirtmişlerdir. Bazıları da yardım etmedikleri zaman suçluluk duygusundan kurtulmak için bakım verme motivasyonu taşıyabilir (Martin, Gilbert, McEwan ve Irons, 2006). Bakım veren kişiler yardım etme davranışına özgeci olarak motive olduklarında ihtiyaç içerisindeki kişileri sevdikleri onlarla ilgilendikleri ve sorumluluk duydukları için sıkıntılarını azaltmaya çalışırlar. Egoist duygularla yardım etmeye motive olurlarsa ise diğerlerinden saygı görmek, başkalarının eleştirilerinden kaçınmak, suçluluk duygularından kurtulmak veya kendi sıkıntılarını azaltmak konusunda kazançlar elde ederler (Gilbert, 2017). Ancak başkalarına yardım etmede bencilce ve bencil olmayan motivasyonları birbirinden ayırmak zordur (Piliavin ve Charng, 1990). Bu yüzden merhametin diğerlerinin iyi-oluşuna mı odaklandığı yoksa diğerleri tarafından olumlu bir itibar geliştirme arzusu, insanları memnun etme, beğenilme ve reddedilmeyi önleme isteği ile mi bağlantılı olduğunun belirlenip belirlenemeyeceği merak edilmektedir. Boyun eğici merhamet, bakım motivasyonun kaynaklarından birisi olarak görülmektedir (CatariNo vd., 2014).

Boyun eğici merhamet "Başkalarının beğenisini kazanmayı istemek, iyi bir kişi görüntüsü vererek reddedilmekten kaçınmak gibi kişinin kendine avantaj sağlayan veya kendi ihtiyaçlarını koruyucu bir rol üstlenen bakım türü" olarak tanımlanmaktadır (Gilbert, 2009).

Açıkça görünen merhametli davranışların her zaman bakım motivasyon sisteminden kaynaklanmaması, merhamet araştırmacıları için önemli bir problem olarak değerlendirilmektedir (Eisenberg, 1986). Boyun eğici merhametin ölçümünü sağlayan bir aracın olmaması, bu tür merhametin doğası, yapısı üzerinde yapılacak çalışmaları ve gerçek merhametle ayırtlaştırılmasını engellemektedir. Bu nedenle CatariNo ve diğerleri (2014), 192 üniversite öğrencisi üzerinde Boyun Eğici Merhamet Ölçeği'ni geliştirerek, ölçeğin depresyon, anksiyete ve stres ölçekleriyle ve diğer boyun eğici ve utanç tabanlı ölçeklerle karşılaştırmasını yapmışlardır. Öngörüldüğü gibi, merhametin boyun eğici formu; boyun eğici davranışlar, utanç temelli bakım, egoistik hedefler ve depresyon, anksiyete ve stres ile pozitif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur.

Araştırmacıların merhametin yapısını daha iyi değerlendirebilmeleri için, merhametli davranışların değişik motivasyonlarını anlamaları gerekmektedir. Merhametin temelinde yatan motivasyonları anlamak özellikle yardım mesleklerinde çalışan kişilerle yapılacak çalışmalarda da önem arz etmektedir. Ancak alan yazın incelendiğinde Türk kültüründe

boyun eğici merhamet sürecini ölçen geçerli ve güvenilir bir ölçme aracına ulaşılabilmiştir. Dolayısıyla saha araştırmaları için var olduğu düşünülen bu boşluk bu araştırmanın temel motivasyon kaynağını oluşturmaktadır. Bu kapsamda bireylerin boyun eğici merhamet süreçleri ve bununla ilişkili kavramları incelemek üzere kullanılacak güvenilir ve geçerli bir ölçme aracı Türk kültürüne uyarlayarak araştırmacıların kullanımına sunmak bu araştırmanın temel amacı olarak açıklanabilir. Uyarlanan ölçek, akademik çalışmalar ve yardım mesleklerinde çalışan profesyonellerle gerçekleştirilebilecek saha çalışmalarında kullanılabilir.

2. Yöntem

2.1. Araştırma Grubu

Araştırma grubuna çeşitliliğin sağlanması için önce küme örnekleme ve sonrasında uygun örneklem yöntemiyle ulaşılmıştır. Örnekleme sayısı belirlenirken ölçekte yer alan madde sayısının en az beş katı daha sağlıklı bir analiz içinse on katı büyüklüğünde bireye ulaşılması gerektiği (Seğer, 2015) ve faktör analizi için 200'ün üzerindeki bir örneklemin güvenilir faktörlerin elde edilmesi için genellikle yeterli olduğu görüşü (Kline, 2005) dikkate alınmıştır. Araştırmanın yapı geçerliğini incelemek amacıyla ilk aşamada 222 üniversite öğrencisine ulaşılmıştır. 204 katılımcıdan yüz yüze uygulama yöntemiyle alınan veriler analize dâhil edilmiştir. Öğrencilerin yaş ortalaması 21,29'dur (SS=2,67, Ranj=18-35). Katılımcıların %54,9'unu kadınlar, %45,1'ini erkekler oluşturmaktadır. İkinci aşamada ölçeğin uyum geçerliğini incelemek amacı ile önce küme sonra uygun örneklem yöntemi ile 176 üniversite öğrencisine ulaşılmıştır. Normallik ve uç değer analizleri neticesinde 167 katılımcı analize dâhil edilmiştir. Bu aşamada katılımcıların yaş ortalaması 21,32'dir (SS=2,55, Ranj=18-31). Örneklemin %56,3'nü kadınlar, %43,7'sini erkekler oluşturmaktadır.

2.2. Veri Toplama Araçları

2.2.1. Boyun Eğici Merhamet Ölçeği (BEMÖ): Boyun Eğici Merhamet Ölçeği merhametin boyun eğici formunu ölçmek amacıyla CatariNo ve diğerleri (2014) tarafından geliştirilmiştir. Öz-bildirime dayalı 10 maddeli ve tek boyutlu bir ölçektir. Maddeler "Bana hiç benzemiyor"(0)'dan "Bana tamamen benziyor"(4)'a doğru değişen 5'li Likert tipi ölçek üzerinden yanıtlanmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alfa katsayısının .89 olduğu bildirilmiştir. Ölçek maddelerinin faktör yükleri .425 ile .810 arasında değişmektedir. Ölçek maddeleri toplam varyansın %45,7'sini açıklamaktadır. Ölçekten alınan yüksek puan yüksek düzeyde boyun eğici merhamet düzeyine işaret etmektedir.

2.2.2. Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği (BEDÖ): Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği (BEDÖ) Boyun eğici sosyal davranışların düzeyini ölçmek hedefiyle Gilbert ve Allan (1994) tarafından geliştirilerek, Şahin ve Şahin (1992) tarafından Türk kültürüne uyarlanması yapılmıştır. BEDÖ, 5'li likert tipi, 16 maddelik tek boyutlu bir ölçektir. Ölçekten

alınan yüksek puan, bireyin gösterdiği yüksek boyun eğici davranışlara işaret etmektedir. Uyarlama çalışmasında Cronbach Alfa değeri .74 olarak bulunmuştur.

2.2.3. Merhamet Ölçeği (MÖ): Bireylerin başkalarına karşı merhamet düzeylerini ölçmek amacıyla Pommier (2011) tarafından geliştirilen ölçek, Akdeniz ve Deniz (2016) tarafından Türkiye'ye uyarlanmıştır. Sevecenlik, Umursamazlık, Paylaşımın Bilincinde Olma, Ayrılma, Bilinçli Farkındalık ve İlişki Kesme olmak üzere 6 alt boyuttan oluşan ölçek, Likert tipi beş uygunluk derecelendirmesine sahiptir. 24 maddeden oluşmaktadır. Yapılan araştırma sonucunda ölçeğin güvenilir ve geçerli bir ölçüm aracı olduğu belirtilmiştir. İç tutarlık güvenilirlik katsayıları ölçeğin tümü için .85 iken alt ölçekler için sırasıyla .73, .64, .66, .67, .70 ve .60 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt boyutlarının toplanmasıyla toplam merhamet puanı belirlenmektedir. Ölçekten alınan yüksek puan yüksek merhamet düzeyini ifade etmektedir.

2.2.4. Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ): Beck Depresyon Ölçeği bireylerin depresyon düzeylerini ölçmek amacıyla Beck ve diğerleri (1961) tarafından geliştirilmiştir. 21 maddeden oluşmaktadır. Likert tipi öz-bildirime dayalı ve tek boyutlu bir ölçektir. Ölçekten alınan yüksek puan depresif belirtilerdeki artışa işaret etmektedir. Ölçeğin Türk kültürüne uyarlama çalışması Hisli (1989) tarafından gerçekleştirilmiştir.

2.3. Veri analizi ve İşlem

Uyarlama sürecinin birinci aşamasında ölçeğin dilsel eşdeğerliğinin sağlanması amacıyla çeviri tekrar çeviri yöntemi uygulanmıştır. Dilsel eşdeğerliğin sağlanmasından sonra ölçme ve alan uzmanları tarafından her bir maddeye ilişkin dönüt ve değerlendirmeleri alınarak ölçeğe pilot uygulama öncesi son şekli verilmiştir. Uyarlama sürecinde ölçeğin madde uyumlarını incelemek amacıyla bir pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Ardından ölçeğin Türk kültüründe faktör yapısının uyumunu incelemek için doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Yeterli uyum indekslerinin belirlenmesinden sonra ise iç tutarlık ve iki yarı güvenilirlik analizleri ile ölçeğin güvenilirlik değerleri hesaplanmıştır. Ölçeğin uyarlama sürecinde DFA analizlerinde toplam 18 kişiye ait verinin uç değer taşıdığı belirlendiği için veri setinden çıkarılmasına karar verilmiştir. Uyum geçerliği çalışmasında ise 9 katılımcının verileri uç değer özelliği taşıması nedeniyle analize dâhil edilmemiştir. Çıkarılan maddelerden sonra skewness ve kurtosis değerleri ile mahalnobis ve cook's uzaklık değerleri incelenmiş ve veri setinin analiz için uygun niteliğe sahip olduğu belirlenmiştir. Analiz sürecinde SPSS 21 ve Lisrel 8.8 paket programları kullanılmıştır. DFA'da model uyumuna karar vermek için sıklıkla kullanılan uyum indeksleri olan CFI, NFI, GFI, RMR, SRMR, RMSEA ve χ^2 değerleri tercih edilmiştir. Bu bağlamda uyum indeksleri için CFI ve GFI için kabul edilebilir uyum için $\geq .90$ ve mükemmel uyum için $\geq .95$, GFI için kabul edilebilir uyum için $\geq .85$ ve mükemmel uyum için $\geq .90$ ve RMR, RMSEA VE SRMR için kabul edilebilir uyum için $\leq .08$ ve mükemmel uyum için $\leq .50$ olması gerektiği (Schumacher ve Lomax, 2004) kriter olarak alınmıştır

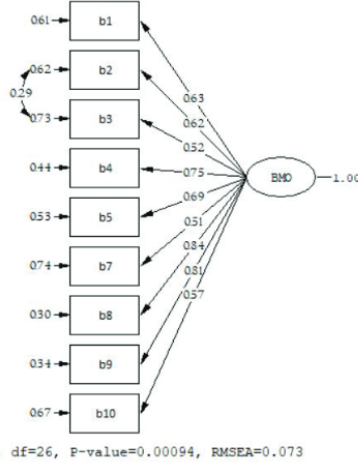
2.4. Araştırmanın Etiği

Yazarlar arasında araştırmanın herhangi bir boyutu hakkında etik bir anlaşmazlık ya da çatışma bulunmamaktadır. Araştırmanın yapılması için gerekli izinler KTO Karatay Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulundan (17/06/2020 tarih ve E.1997 sayı numarası) ile alınmıştır.

3. Bulgular

3.1. Yapı Geçerliliğine İlişkin Bulgular

BMÖ'nün Türk kültüründe model uyumunu incelemek için birinci düzey doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Orijinal formunda 10 maddeden oluşmaktadır. Birinci düzey DFA'da bu yapı olduğu gibi test edilmiştir. Ancak DFA sonucunda 6. maddenin madde faktör yük değerinin yetersiz olduğu belirlenmiş ve bu madde çıkarılarak kalan 9 madde ile doğrulayıcı faktör analizi tekrarlanmıştır. DFA'nın ilk sonuçlarına göre bazı uyum indekslerinin kritik değerinin altında olduğu bulunmuştur ($\chi^2/df=3,29$, RMSEA=0.106, RMR=0.084, NFI=0.94, CFI=0.95, GFI=0.91). Modifikasyon önerileri doğrultusunda 2. ve 3. madde arasında modifikasyon işlemi yapılmıştır. Yapılan modifikasyon işleminin uyum indekslerinde önemli bir iyileşme sağladığı gözlenmiştir. Modifikasyon uygulanmış olan DFA'ya ilişkin sonuçlar Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1. Birinci düzey DFA'ya ilişkin Path diyagramı.

Şekil 1'de verilmiş olan Birinci Düzey DFA'ya ilişkin path diyagramı incelendiğinde maddelerin faktör yük değerlerinin .51 ile .84 arasında değiştiği gözlenmektedir. Söz konusu değerlerin önerilen değerler arasında olduğu söylenebilir (Tabachnick ve Fi-

dell, 2001). İlgili modele ilişkin uyum indeks değerleri ise ($X^2/df=2,08$, RMSEA=.073, RMR=.042, NFI=.96, CFI=.98, GFI=.94) olarak belirlenmiştir. Modifikasyon öncesi elde edilen uyum indeks değerleri ile kıyaslandığında model uyum indekslerinde önemli düzeyde bir iyileşme gözleendiği ve modelin bu haliyle doğrulandığı söylenebilir. Elde edilen bu sonuçlar bağlamında ölçeğin yapı geçerliğinin sağlandığı söylenebilir.

3.2. Uyum Geçerliğine İlişkin Bulgular

Ölçeğin orijinal formunda 192 üniversite öğrencisi üzerinde ölçeğin depresyon, anksiyete ve stres ölçekleriyle birlikte boyun eğici davranışlar ve utanç tabanlı ölçeklerle karşılaştırması yapılmıştır. Bu araştırmada uyum geçerliği; Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği, Merhamet Ölçeği ve Beck Depresyon Ölçeği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Korelasyon Analizi Sonuçları

	BEDÖ	MÖ	BDÖ
BMÖ	.410**	=-.162*	r=.164*)

Tablo 1 incelendiğinde ölçeğin orijinal formundakine benzer şekilde BMÖ'nün boyun eğici davranışlar ile pozitif yönlü ve anlamlı düzeyde ($r=.410^{**}$), merhametle negatif yönlü ve anlamlı düzeyde ($r=-.162^*$) ve depresyonla pozitif yönlü ve anlamlı düzeyde ($r=.164^*$) ilişkili olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu sonuçlar ölçeğin uyum geçerliğine sahip olduğu şeklinde değerlendirilebilir.

3.3. Güvenirlige İlişkin Bulgular

BMÖ'nün iç tutarlık güvenirligini incelemek üzere Cronbach's alfa iç tutarlık katsayısı ve iki yarı test güvenirligi hesaplanmıştır. Güvenirlik analizlerinden elde edilen bulgular ölçek toplamı için iç tutarlık değerinin .87 ve iki yarı güvenirlik değerinin ise .84 olduğu belirlenmiştir. Bu kapsamda ölçeğin güvenirlik bakımından yeterli değerlere sahip olduğu söylenebilir.

Yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmaları sonucunda ulaşılan psikometrik özellikler incelendiğinde BMÖ'nün Türk kültüründe boyun eğici merhamet düzeyini ölçmek için geçerli ve güvenilir bir araç olduğu söylenebilir.

4. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada Boyun Eğici Merhamet Ölçeği'nin Türk kültürüne uyarlanması amaçlanmıştır. Son yıllarda psikolojide bireylerin ve toplumların iyi-oluş düzeylerini artırma potansiyeli ile merhamet, öz-anlayış gibi kavramlar üzerine araştırmalar gittikçe önem kazanmaya başlamıştır (Crocker ve Canevello,2008; Gilbert, 2009). Bireyin kendisi ve başkaları için merhamet geliştirmesi iyi oluşu artırmanın bir yolu olarak görülmektedir (Gilbert,2010). Bunun yanında merhametin başkaları odaklı olmayan motivasyonları iyi oluş ile ilişkisini tersine çevirebilir. Bu motivasyonlardan birisi olarak boyun eğici merhametin ölçülmesi amacıyla kullanılabilecek bir ölçme aracının alan yazında bulunmayışı

nedeniyle bu çalışmanın alanda önemli bir boşluğun doldurulmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

BMÖ'nün Türk kültürüne uyarlanması süreci uygun ölçme aracının belirlenmesi ve uyarlama izinlerinin sağlanmasının ardından dil geçerliğinin ve dilsel eşdeğerliğin sağlanması süreci ile devam etmiştir. Dil geçerliğinin sağlanması sürecinde uzman görüşlerinden yararlanmıştır. Bir sonraki aşamada pilot uygulamalar ile ölçeğin madde uyumları gözden geçirilmiş ve bu süreç boyunca ölçme uzmanı ve Türkçe dil uzmanından dönütler alınmıştır.

Ölçeğin orijinal formunda bulunan 6. Madde “Yardımcı olmayı kabul ederim, fakat daha sonra bana yöneltilen taleplerden pişmanlık duyabilirim.” uygun faktör yükü göstermediği için ölçekten çıkarılmıştır. Yapılan DFA sonuçları ölçeğin 9 maddeli ve tek boyutlu yapısının iyi uyum gösterdiğine işaret etmektedir. Yapılan güvenirlik analizleri ölçeğin yüksek güvenirlik düzeyine sahip olduğunu göstermektedir.

Ölçeğin uyum geçerliği çalışmalarında BMÖ, boyun eğici davranışlar ve depresyonla pozitif yönde, merhamet ile ise negatif yönde ilişkili bulunmuştur. Bu bulgular merhametin aksine boyun eğici merhametin olumsuz ruh sağlığı sonuçlarıyla ilişkili olduğunu göstermektedir. Gilbert'in sosyal zihin teorisine (2015) göre sosyal zihin, diğerleriyle belirli tür roller oluşturmada, diğerlerinin sosyal sinyallerini ve rollerini yorumlamada, duyguları ve davranışları düzenlemekte bireylere rehberlik eder. Statü temelli sosyal zihin (kendini üstün ya da aşağılık görmek) tehdit ve rekabetçi bağlamlarda aktive edilir. Merhamet ise bakım temelli sosyal zihin içerisinde değerlendirilir. Eğer bireyler kendilerini ve başkalarını sosyal karşılaştırma, statü zihniyeti ile yargırlarsa, depresif, endişeli ve strese karşı savunmasızdırlar, oysa merhametli zihin aracılığıyla kendini ve başkalarını değerlendirir ve başkalarına yardım etmek ruh sağlığını korumaya yardımcı olur (Gilbert, 2007). Crocker ve Canevello (2008) araştırmalarında öz-imaj hedefleriyle başkalarına yardım etmenin korku, yalnızlık duygularıyla daha fazla ilişkili olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırmalarda merhamet yüksek düzeyde iyi-oluş ve azalmış depresyon ile ilişkilendirilmektedir (Akdeniz ve Deniz, 2019; Gilbert, 2010; Thoits ve Hewit, 2001). Bu çalışmanın uyum geçerliği çalışmasında görüldüğü üzere boyun eğici merhamet ise depresyon ile pozitif ve anlamlı düzeyde bir korelasyona sahiptir. Bu durum merhamet ile boyun eğici merhametin birbirinden farklı yapılar olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak BMÖ'nün bireylerin boyun eğici merhamet düzeylerini odak alan çalışmalarda kullanılabilir geçerliği-güvenirliği bulunan bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

Bu çalışmanın sınırlılıkları çalışmanın üniversite öğrencileri üzerinde ve uygun örneklem yöntemiyle gerçekleştirilmiş olmasıdır. Ölçeğin diğer yaş gruplarında ve klinik örneklemelerde güvenirlik ve geçerlik çalışmalarının yapılması önerilmektedir.

Kaynakça

Akdeniz, S. ve Deniz, M. E. (2016). Merhamet Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *The Journal of Happiness and Well-Being*, 4(1), 50-61.

- Akdeniz, S. ve Deniz, M. E. (2019). Farklı merhamet düzeylerine sahip üniversite öğrencilerinde depresyon, anksiyete, stres ve duygusal zekânın incelenmesi. *Karataş Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2, 183-20.
- Arimitsu, K., Hitokoto, H., Kind, S., ve Hofmann, S. G. (2019). Differences in compassion, well-being, and social anxiety between Japan and the USA. *Mindfulness*, 10(5), 854-862. doi: 10.1007/s12671-018-1045-6
- Batson, C. D., Duncan, B. D., Ackerman, P., Buckley, T., ve Birch, K. (1981). Is empathic emotion a source of altruistic motivation?. *Journal of personality and Social Psychology*, 40(2), 290-302. doi: 10.1037/0022-3514.40.2.290
- Beck, A.T., Ward, C. H., Mendelson, M., Mock, J. ve Erbaugh, J. (1961). An inventory for measuring depression. *Archives of General Psychiatry*, 4(6), 561-571. doi: 10.1001/archpsyc.1961.01710120031004
- CatariNo, F., Gilbert, P., MCewaN, K., ve Baião, R. (2014). Compassion motivations: Distinguishing submissive compassion from genuine compassion and its association with shame, submissive behavior, depression, anxiety and stress. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 33(5), 399-412. doi: 10.1521/jscp.2014.33.5.399
- Cialdini, R. B., Darby, B. L. ve Vincent, J. E. (1973). Transgression and altruism: A case for hedonism. *Journal of Experimental Social Psychology*, 9(6), 502-516. doi: 10.1016/0022-1031(73)90031-0
- Crocker, J. ve Canevello, A. (2008). Creating and undermining social support in communal relationships: the role of compassionate and self-image goals. *Journal of Personality and Social Psychology*, 95(3), 555-575. doi: 10.1037/0022-3514.95.3.555
- Demorest, A. P. (2019). Happiness, love, and compassion as antidotes for anxiety. *The Journal of Positive Psychology*, 15(4), 438-447. doi: 10.1080/17439760.2019.1627399
- Eisenberg, N. (1986). *Altruistic emotion, cognition and behavior*. Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Gilbert, P. (2009). *The compassionate mind: Coping with the challenges of living*. London: Constable Robinson
- Gilbert, P. (2010). *Compassion focused therapy: Distinctive features*. London: Routledge.
- Gilbert, P. (2017). Compassion as a social mentality: An evolutionary approach içinde Compassion (s. 31-68). Routledge.
- Gilbert, P. & Allan, S. (1994). Assertiveness, submissive behaviour and social comparison. *British Journal of Clinical Psychology*, 33(3), 295-306. doi:10.1111/j.2044-8260.1994.tb01125.x
- Gilbert, P. ve Choden, P. (2014). *Mindful compassion: How the science of compassion can help you understand your emotions, live in the present, and connect deeply with others*. Oakland, CA: New Harbinger

- Grogin, J., Clark, J. L., Kolts, R., ve Lovejoy, T. I. (2019). Compassion focused therapy for anger: A pilot study of a group intervention for veterans with PTSD. *Journal of Contextual Behavioral Science*, 13, 27-33. doi: 10.1016/j.jcbs.2019.06.004
- Hisli, N. (1989) . Beck Depresyon Envanteri'nin üniversite öğrencileri için geçerliliği, güvenilirliği. *Journal of Psychology*, 7, 3-13.
- Jazaieri, H., McGonigal, K., Jinpa, T., Doty, J. R., Gross, J. J., ve Goldin, P. R. (2014). A randomized controlled trial of compassion cultivation training: Effects on mindfulness, affect, and emotion regulation. *Motivation and Emotion*, 38(1), 23-35. doi: 10.1007/s11031-013-9368-z
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling* (2nd Edn.). Newyork: Guilford Press.
- Martin, Y., Gilbert, P., McEwan, K. ve Irons, C. (2006). The relation of entrapment, shame and guilt to depression in carers of people with dementia. *Aging & Mental Health*, 10(2), 101-106. doi: 10.1080/13607860500311953
- Piliavin, J. A. ve Charng, H. W. (1990). Altruism: A review of recent theory and research. *American Sociological Review*, 16, 27-65.
- Pommier, E. A. (2011). The compassion scale. Dissertation Abstracts International Section A: *Humanities and Social Sciences*, 72, 1174. doi: 10.1146/annurev.so.16.080190.000331
- Saarinen, A. I., Keltikangas-Järvinen, L., Pulkki-Råback, L., Cloninger, C. R., Elovainio, M., Lehtimäki, T., ... & Hintsanen, M. (2019). The relationship of dispositional compassion with well-being: A study with a 15-year prospective follow-up. *The Journal of Positive Psychology*, 15(6), 806-820. doi: 10.1080/17439760.2019.1663251
- Seçer, İ. (2015). *SPSS ve LISREL ile pratik veri analizi*. (2. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Schumacher, R. E. & Lomax, R. G. (2004). *A Beginner's Guide to Structural Equation Modeling*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.
- Strauss, C., Taylor, B. L., Gu, J., Kuyken, W., Baer, R., Jones, F., ve Cavanagh, K. (2016). What is compassion and how can we measure it? A review of definitions and measures. *Clinical Psychology Review*, 47, 15-27. doi: 10.1016/j.cpr.2016.05.004
- Şahin, N. H., ve Şahin, N. (1992, June). Adolescent guilt, shame, and depression in relation to sociotropy and autonomy. *The World Congress of Cognitive Therapy*, Toronto, June 17-21.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2001). *Using Multivariate Statistics* (4th Ed). Needham Heights: Allyn& Bacon
- Thoits, P. A. ve Hewitt, L. N. (2001). Volunteer work and well-being. *Journal of health and social behavior*, 42, 115-131. doi: 10.2307/3090173
- Weingartner, L. A., Sawning, S., Shaw, M. A. ve Klein, J. B. (2019). Compassion cultivation training promotes medical student wellness and enhanced clinical care. *BMC medical education*, 19(139), 1-11. doi: 10.1186/s12909-019-1546-6